

NHIỆM VỤ PHÒNG CHỐNG TỘI PHẠM TRONG TÌNH HÌNH MỚI

LÊ THẾ TIỆM *

TRONG những năm gần đây, Đảng, Chính phủ đã có nhiều chủ trương, chính sách và biện pháp cấp bách nhằm tăng cường bảo vệ an ninh, trật tự an toàn xã hội trong tình hình mới. Các chủ trương, chính sách và biện pháp được các bộ, ngành, các cấp và toàn thể nhân dân tích cực hưởng ứng, tham gia. Tình hình trật tự, an toàn xã hội nói chung đã có những chuyển biến tích cực, đạt được nhiều kết quả quan trọng, góp phần ổn định chính trị, xã hội, phục vụ sự nghiệp công nghiệp hóa - hiện đại hóa đất nước.

Tuy nhiên, tình hình tội phạm ở nước ta hiện nay vẫn diễn biến phức tạp và có xu hướng gia tăng. Cơ cấu thành phần tội phạm có những thay đổi, đối tượng phạm tội là người lao động chiếm 70%, trong đó 30% không có việc làm, số thanh niên phạm tội chiếm tỷ lệ ngày càng cao. Đặc biệt tình trạng phạm tội có tổ chức như tham nhũng, buôn lậu, mua bán phụ nữ, xâm hại trẻ em..., phạm tội có sử dụng bạo lực, cướp của, giết người, chống người thi hành công vụ, đâm thuê, chém mướn, bảo kê nhà hàng và các hành vi phạm tội khác có tính chất côn đồ hung hãn gây ra những hậu quả hết sức nghiêm trọng.

Tình hình trên do nhiều nguyên nhân nhưng chủ yếu do những tác động của mặt trái nền kinh tế thị trường cùng với những yếu kém trong việc quản lý kinh tế, văn hóa, xã hội của các cơ quan nhà nước, tổ chức kinh tế, tổ chức xã hội. Hệ thống luật chưa đồng bộ, việc thi hành pháp luật lại chưa nghiêm, sự phối hợp hoạt động của cơ quan bảo vệ pháp luật còn thiếu chặt chẽ, nhiều ngành, nhiều cấp chưa coi trọng đúng mức công tác tham gia phòng, chống tội phạm. Một bộ phận cán bộ bị tha hóa, ảnh hưởng đến lòng tin của nhân dân; công tác phòng ngừa tội phạm trong gia đình, nhà trường, cộng đồng dân cư chưa được quan tâm đúng mức.

Để tạo sự chuyển biến mạnh mẽ trong công tác đấu tranh có hiệu quả với các loại tội phạm, phát huy được sức mạnh tổng hợp của toàn bộ hệ thống chính trị và trách nhiệm của các ngành, các cấp trong phòng ngừa đấu tranh chống tội phạm, ngày 31-7-1998 Chính phủ đã ban hành Nghị quyết 09/1998/NQ-CP Về tăng cường công tác phòng chống tội phạm trong tình hình mới. Thủ tướng Chính phủ cũng phê

* TS, Thượng tướng, Ủy viên Trung ương Đảng, Thứ trưởng Bộ Công an

duyet *Chương trình quốc gia phòng chống tội phạm*. Đồng thời Chính phủ đã phê duyệt các *Chương trình hành động phòng chống ma túy giai đoạn 1998 - 2000, 2001 - 2005*.

Chương trình quốc gia phòng, chống tội phạm được Thủ tướng Chính phủ phê duyệt gồm những mục tiêu cơ bản: Tạo sự chuyển biến mạnh mẽ về trật tự an toàn xã hội, giữ vững kỷ cương pháp luật, xây dựng môi trường sống lành mạnh, nếp sống làm việc theo pháp luật; làm giảm một cách đáng kể các loại tội phạm, phục vụ có hiệu quả công cuộc xây dựng và phát triển đất nước; nâng cao ý thức tôn trọng pháp luật trong cộng đồng và đẩy mạnh tính cộng đồng, sáng tạo của các cấp cơ sở trong công tác phòng, chống tội phạm; nâng cao hiệu lực điều hành, quản lý của Chính phủ và chính quyền các cấp trong công tác quản lý hành chính nhà nước về trật tự xã hội và phòng chống tội phạm.

Chương trình quốc gia phòng, chống tội phạm gồm 4 đề án: *Đề án thứ nhất*: Phát động toàn dân tham gia phòng ngừa, phát hiện, tố giác tội phạm; cảm hóa, giáo dục, cải tạo người phạm tội tại gia đình và cộng đồng dân cư, do Mặt trận Tổ Quốc Việt Nam chủ trì. *Đề án thứ hai*: Xây dựng và hoàn thiện pháp luật về phòng, chống tội phạm; tăng cường tuyên truyền giáo dục pháp luật và trách nhiệm công dân về bảo vệ an ninh trật tự, do Bộ Tư pháp chủ trì. *Đề án thứ ba*: Đấu tranh phòng, chống các loại tội phạm có tổ chức, tội phạm hình sự nguy hiểm và tội phạm có tính quốc tế, do Bộ Công an chủ trì. *Đề án thứ tư*: Đấu tranh phòng, chống các loại xâm phạm trẻ em, tội phạm trong lứa tuổi vị thành niên, do Bộ Công an chủ trì.

Trước tình hình tội phạm buôn bán phụ nữ, trẻ em gia tăng và diễn biến phức tạp, ngày 14-7-2004 Thủ tướng Chính phủ đã ban hành

Quyết định 130/2004/QĐ-TTg phê duyệt *Chương trình hành động phòng, chống tội phạm buôn bán phụ nữ, trẻ em từ năm 2004 đến năm 2010* nhằm tạo sự chuyển biến mạnh mẽ về nhận thức và hành động trong các cấp, các ngành, đoàn thể và toàn xã hội về công tác phòng, chống buôn bán phụ nữ, trẻ em để phòng ngừa, ngăn chặn và giảm cơ bản loại tội phạm này vào năm 2010.

Chương trình gồm 4 Đề án: *Đề án thứ nhất*: Tuyên truyền, giáo dục trong cộng đồng về phòng, chống tội phạm buôn bán phụ nữ, trẻ em. *Đề án thứ hai*: Đấu tranh chống tội phạm buôn bán phụ nữ và trẻ em. *Đề án thứ ba*: Tiếp nhận và hỗ trợ những phụ nữ, trẻ em là nạn nhân bị buôn bán từ nước ngoài trở về. *Đề án thứ tư*: Xây dựng và hoàn thiện hệ thống văn bản pháp luật liên qua đến công tác phòng ngừa, đấu tranh chống tội phạm buôn bán phụ nữ, trẻ em.

Qua 7 năm thực hiện Nghị quyết số 09/1998/NQ-CP về tăng cường công tác phòng, chống tội phạm trong tình hình mới và Chương trình quốc gia phòng, chống tội phạm, chúng ta đã đạt được những kết quả quan trọng:

- Từng bước nâng cao nhận thức của toàn xã hội về trách nhiệm đấu tranh phòng, chống tội phạm; tạo lập cơ chế phối hợp đồng bộ, phát huy được sức mạnh tổng hợp của hệ thống chính trị và các tầng lớp nhân dân tham gia phòng, chống tội phạm; từng bước kiềm chế sự gia tăng của các loại tội phạm, làm giảm một số loại tội phạm nghiêm trọng; giữ vững an ninh quốc gia và trật tự an toàn xã hội, góp phần quan trọng vào công cuộc phát triển kinh tế - xã hội của đất nước.

- Lực lượng Công an cả nước đã điều tra, khám phá 266.297 vụ phạm tội các loại, triệt phá 16.485 băng nhóm tội phạm hình sự gồm

44.852 đối tượng phạm tội. Năm 1999 tội phạm giảm 3,41% so với năm 1998. Năm 2000 tội phạm giảm 6,6%. Năm 2001 tội phạm giảm 2,22% so với năm 2000. Năm 2003 tội phạm giảm 8,15 % so với năm 2002 và giảm 23,7% so với năm 1998. Năm 2004 tội phạm giảm 2,5% so với năm 2003. Bốn thành phố lớn là Hà Nội, Hồ Chí Minh, Đà Nẵng, Hải Phòng phạm pháp hình sự giảm 10,02%. Do sự tham gia tích cực của nhân dân, sự phối hợp tốt của các ngành, các cấp, các đoàn thể và sự đấu tranh, trấn áp liên tục của lực lượng Công an nhân dân nên đã khám phá hàng trăm đường dây buôn bán ma túy và chuyển hóa, xóa bỏ hàng nghìn tụ điểm ma túy lớn, làm giảm tình hình lạm dụng ma túy trong nhà trường và việc trồng cây thuốc phiện ở nước ta.

- Công tác đấu tranh chống tham nhũng, chống tội phạm kinh tế được quan tâm chỉ đạo, tập trung điều tra, khám phá nhiều vụ án kinh tế lớn như các vụ án tham nhũng trong các lĩnh vực dầu khí, thương mại, xăng dầu hàng không, bưu điện, đồng thời tăng cường đấu tranh chống buôn lậu, gian lận thương mại. Qua đấu tranh chống tội phạm kinh tế đã góp phần thúc đẩy sản xuất, phát triển kinh tế của đất nước.

- Hiệu lực quản lý hành chính về trật tự xã hội trên các lĩnh vực giữ gìn trật tự an toàn giao thông đường bộ, đường sắt, đường thủy, trật tự đô thị, đăng ký quản lý hộ khẩu, quản lý vũ khí, vật liệu nổ, phòng cháy chữa cháy... đã được tăng cường và nâng cao.

- Đã xuất hiện nhiều mô hình, điển hình tiên tiến xuất sắc như: Chương trình 3 giảm của thành phố Hồ Chí Minh, Thành phố 5 không của Đà Nẵng, phường Lam Sơn, thị xã Bỉm Sơn (Thanh Hóa); phường Thượng Lý (thành phố Hải Phòng), quận Sơn Trà (thành

phố Đà Nẵng), phường Lê Lợi, phường Bến Thủy, thành phố Vinh (Nghệ An)... và một số mô hình tiên tiến như: mô hình 1+2 của Hội Cựu chiến binh phường Ba Đình, thành phố Thanh Hóa (Thanh Hóa), mô hình xây dựng "phố văn hóa, không có tội phạm" tại phường Lam Sơn, thành phố Thanh Hóa (Thanh Hóa)...

Ở cấp nhà nước, cấp bộ chúng ta đã ký 15 hiệp định và nghị định thư hợp tác phòng chống tội phạm, 7 hiệp định hợp tác phòng chống ma túy, 15 hiệp định tương trợ tư pháp; tham gia 3 công ước của Liên Hợp Quốc về phòng chống ma túy, 8 công ước và nghị định thư về chống khủng bố, tham gia đàm phán và ký Công ước Liên hợp quốc về chống tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia, Công ước Liên hợp quốc về chống tham nhũng. Trong khuôn khổ INTERPOL, 5 năm qua lực lượng Công an nhân dân đã phối hợp xử lý thông tin gần 10 ngàn đối tượng truy nã quốc tế, đối tượng khủng bố. Chúng ta cũng đăng cai và tổ chức thành công, bảo đảm tuyệt đối an toàn nhiều hội nghị, hội thảo tầm cỡ quốc tế, được bạn bè đánh giá cao.

Qua hơn 7 năm triển khai thực hiện Nghị quyết 09/CP và Chương trình quốc gia phòng, chống tội phạm có thể rút ra một số bài học kinh nghiệm:

Một là, chỉ có thể đấu tranh phòng, chống tội phạm được kết quả cao khi phát huy được sức mạnh tổng hợp của hệ thống chính trị, dưới sự lãnh đạo trực tiếp, toàn diện, triệt để của cấp ủy, chính quyền các cấp, sự chỉ đạo, điều hành của Chính phủ và Ủy ban nhân dân các cấp và sự tham gia tích cực của các ban, ngành, đoàn thể, quần chúng nhân dân, dưới sự tham mưu, hướng dẫn của lực lượng Công an nhân dân.

Hai là, vai trò thường trực, tham mưu, hướng dẫn của lực lượng Công an nhân dân là

rất quan trọng. Ở đâu Công an làm tốt chức năng thường trực, tham mưu cho cấp ủy và chính quyền thì nơi đó công tác đấu tranh phòng chống tội phạm, thực hiện Nghị quyết 09/CP và Chương trình quốc gia phòng, chống tội phạm đạt hiệu quả cao.

Ba là, việc triển khai Nghị quyết 09/CP, Chương trình quốc gia phòng, chống tội phạm lồng ghép chặt chẽ với các chương trình kinh tế - xã hội khác của Đảng và Nhà nước mới đạt hiệu quả cao, nhất là lồng ghép với Chương trình phòng, chống ma túy, Chương trình phòng, chống tệ nạn xã hội, Chương trình xóa đói giảm nghèo...

Bốn là, phòng ngừa tội phạm luôn đi đôi với trấn áp, xử lý nghiêm minh tội phạm; coi trọng phòng ngừa và điều tra, xử lý kịp thời, nghiêm minh tội phạm.

Năm là, phát huy tính tích cực, chủ động, sáng tạo của quần chúng nhân dân trong phòng, chống tội phạm, nhất là trong phát hiện, tố giác tội phạm, cảm hóa, giáo dục người lầm lỗi tại cộng đồng dân cư; coi trọng vai trò của gia đình, nhà trường, Đoàn Thanh niên, Hội Phụ nữ, Hội Cựu chiến binh và các tổ chức, đoàn thể, già làng, trưởng bản... trong đấu tranh phòng, chống tội phạm ở cấp cơ sở.

Sáu là, công tác tuyên truyền vận động quần chúng nhân dân tham gia thực hiện cần đi trước một bước, phát huy tối đa khả năng của các cơ quan thông tin đại chúng, thông tin nội bộ để tuyên truyền toàn dân tham gia thực hiện.

Bảy là, coi trọng công tác kiểm tra, hướng dẫn, đề cao vai trò, trách nhiệm của các cá nhân, cơ quan, đoàn thể, thực hiện nghiêm chế độ thông tin, báo cáo; kịp thời biểu dương, khen thưởng những cá nhân, tổ chức có thành tích xuất sắc trong phòng ngừa, đấu tranh chống tội phạm.

Tuy nhiên, tình hình tội phạm ở nước ta vẫn còn diễn biến phức tạp trên tất cả các lĩnh vực hình sự, kinh tế, ma túy và đã xuất hiện các loại tội phạm mới như lợi dụng công nghệ tin học, sử dụng thẻ tín dụng giả để lừa đảo rút tiền qua hệ thống máy ATM của ngân hàng... Bên cạnh đó, tình hình thế giới và khu vực thời gian tới còn diễn biến phức tạp, khó lường. Tuy chúng ta đang có nhiều thuận lợi, điều kiện và thời cơ để phát triển kinh tế - xã hội nhưng cũng phải đối mặt với nhiều thách thức, khó khăn to lớn, có tác động đến tình hình trật tự an ninh trong nước.

Thủ tướng Chính phủ đã ban hành *Kế hoạch tổng thể phòng chống ma túy đến năm 2010*, Chỉ thị 37/2004/CT-TTg, ngày 8-11-2004 về việc tiếp tục thực hiện Nghị quyết 09/1998/NQ-CP và Chương trình quốc gia phòng chống tội phạm của Chính phủ đến năm 2010.

Để triển khai thực hiện có hiệu quả Nghị quyết 09/CP và Chương trình quốc gia phòng, chống tội phạm của Chính phủ, tạo điều kiện cho sự ổn định chính trị - xã hội, góp phần xây dựng và bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới, trong thời gian tới các bộ, ngành, ủy ban nhân dân các tỉnh, thành phố trực thuộc trung ương cần tập trung thực hiện các chủ trương, biện pháp sau đây:

Thứ nhất, tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 09/CP, Chương trình quốc gia phòng, chống tội phạm gắn với thực hiện các nhiệm vụ phát triển kinh tế - xã hội của các bộ, ngành, đơn vị, địa phương; kết hợp thực hiện Nghị quyết số 08-NQ/TW ngày 02-1-2002 của Bộ Chính trị về một số nhiệm vụ trọng tâm của công tác tư pháp trong thời gian tới và Nghị quyết Hội nghị lần thứ tám Ban Chấp hành Trung ương Đảng (khóa IX) về Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới.

Thứ hai, các bộ, ngành, địa phương tăng cường thanh tra, kiểm tra khắc phục những sơ hở, thiếu sót trong các cơ chế chính sách quản lý kinh tế - xã hội, không để cho tội phạm lợi dụng hoạt động, hạn chế tối đa tham nhũng, tiêu cực, đặc biệt trong các lĩnh vực đất đai, đầu tư xây dựng cơ bản, xuất nhập khẩu, quản lý ngân sách... Hoàn thiện quy chế phối hợp, tiếp tục thực hiện có hiệu quả các nghị quyết liên tịch, Chương trình hành động đã ký kết giữa các bộ, ngành, đoàn thể trong phòng, chống tội phạm. Nâng cao hiệu quả hoạt động của hệ thống chính trị ở cơ sở, trước hết là nâng cao vai trò lãnh đạo của các cấp ủy, hiệu lực quản lý của chính quyền, sự tham gia tích cực của các đoàn thể quần chúng ở xã, phường, thị trấn và vai trò tham mưu tích cực của công an xã, phường, thị trấn.

Thứ ba, đẩy mạnh công tác tuyên truyền về Nghị quyết số 09/CP và Chương trình quốc gia phòng, chống tội phạm để mọi người dân nhận thức đầy đủ và tự giác thực hiện quyền lợi và nghĩa vụ đấu tranh phòng, chống tội phạm; kịp thời biểu dương những gương "người tốt, việc tốt" và các điển hình tiên tiến trong phong trào toàn dân phòng, chống tội phạm.

Thứ tư, tăng cường lực lượng, phương tiện, kinh phí cho các cơ quan bảo vệ pháp luật, xây dựng các cơ quan này thật sự trong sạch, vững mạnh bảo đảm thực hiện có hiệu quả Chương trình quốc gia phòng, chống tội phạm.

Thứ năm, tiếp tục thực hiện 4 đề án của Chương trình quốc gia phòng, chống tội phạm. Nghiên cứu, xây dựng trình Chính phủ bổ sung một số đề án, dự án, chương trình hành động nhằm tập trung giải quyết những vấn đề bức xúc mới nổi lên về an ninh, trật tự và nâng cao năng lực hoạt động phòng, chống tội phạm. Nâng cao chất lượng công tác nắm bắt tình

ình, nghiên cứu dự báo tình hình tội phạm trong quá trình hội nhập kinh tế quốc tế. Xây dựng trình Chính phủ phê duyệt bổ sung các đề án: *Phòng, chống các loại tội phạm sử dụng công nghệ cao; tăng cường năng lực giáo dục, dạy nghề cho phạm nhân trong các trại giam; xây dựng Trung tâm thông tin tội phạm; tăng cường năng lực của cơ quan điều tra các cấp trong điều tra khám phá các loại án kinh tế, hình sự, ma túy.*

Thứ sáu, tiếp tục bổ sung hoàn thiện các văn bản pháp luật có liên quan đến công tác phòng ngừa, đấu tranh chống tội phạm, bảo đảm thực hiện có hiệu quả Bộ luật Hình sự, Bộ luật Tố tụng hình sự, Pháp lệnh Tổ chức điều tra hình sự. Sử dụng đồng bộ các biện pháp giáo dục phòng ngừa, ngăn chặn, trấn áp, truy tố và xét xử kịp thời các loại tội phạm nghiêm trọng như: Tội phạm có tổ chức, tội phạm ma túy, tham nhũng, buôn lậu, các loại tội phạm hình sự nguy hiểm, tội phạm xâm hại trẻ em... Tiếp tục mở các đợt cao điểm tấn công trấn áp tội phạm trên các tuyến, địa bàn trọng điểm; truy bắt các đối tượng truy nã. Nâng cao tỷ lệ điều tra khám phá và xử lý nghiêm bọn tội phạm.

Thứ bảy, tăng cường hợp tác quốc tế trong phòng, chống tội phạm nhất là với Tổ chức Cảnh sát hình sự quốc tế (INTERPOL), Hiệp hội Cảnh sát các nước Đông - Nam Á (ASEANAPOL), các nước láng giềng, khu vực ASEAN và các nước có quan hệ truyền thống. Thực hiện có hiệu quả các hiệp định, hiệp ước tương trợ tư pháp về hình sự, hợp tác quốc tế trong phòng, chống tội phạm đã ký kết với các nước, các tổ chức quốc tế nhằm chủ động phòng ngừa, đấu tranh có hiệu quả các loại tội phạm xuyên quốc gia, có tính quốc tế, tội phạm khủng bố. □